

3. Klyuchnikova N. N. Formirovanie cennostnih orientacii v processe professionalnogo razvitiya studentov tehniceskogo vuza: diss... kand. ped. nauk: 13.00.08 / Natalya Nikolaevna Klyuchnikova. – Ulyanovsk, 2009. – 229 s.

4. Литвинова З.Н. Формирование ценностного отношения личности к культуре здоровья в образовательном процессе вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования"/ З.Н. Литвинова. – Ставрополь, 2004. – 192 с.

5. Соколенко О. І. Формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. І. Соколенко. – Луганськ, 2008. – 20 с.

УДК 796.011.3

Сиротинська О.К.

Національний технічний університет України «КПІ»

НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТОК ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ

У статті розкриваються різноманітні наукові підходи щодо тлумачення поняття готовність студенток до самостійних занять фізичною культурою. Уточнено поняття готовність студенток до самостійних занять фізичною культурою, яке було визначено у нашому дослідженні як інтегроване особистісне утворення і проявлялось в усвідомленні студенток суспільної та особистісної значущості фізичного здоров'я, дотриманню здорового способу життя і володінню важливими для цього знаннями, уміннями та якостями.

Ключові слова: готовність, студентки, заняття, навчання, діяльність, самостійні заняття, фізична культура.

Сиротинская Е.К. Научные подходы к понятию готовность студенток самостоятельно заниматься физической культурой. В статье раскрываются разнообразные научные подходы к толкованию понятия готовности студенток самостоятельно заниматься физической культурой. Уточнено понятие готовности студенток самостоятельно заниматься физической культурой, которое было определено в нашем исследовании как интегральное личностное преобразование и проявлялось в осознании студенток общественной и личностной значимости физического здоровья, соблюдению здорового образа жизни и владением важными для этого знаниями, умениями и качествами.

Ключевые слова: готовность, студентки, занятия, учеба, деятельность, самостоятельные занятия, физическая культура.

Syrotynska O.K. Scientific approaches to the concept of readiness of students for independent exercising. The article describes a variety of scientific approaches to the concept of readiness of students for independent exercising programs. According to the results of study of scientific approaches to the interpretation of the concept of "readiness" and definition of readiness to certain human activity, we have made the following conclusions. Readiness and preparedness for activities in reference literature is defined differently and is considered by scientists as predicted selective activity of the individual at the stage of preparation for the activity; combination of different factors that reflect the human condition; as a stable personality characteristic, that includes positive attitude to work, abilities, personal qualities, motives, aggregate of knowledge, skills and different types of aims that contribute to success. Based on the theoretical and practical analysis of the target problem, the conclusion has been made that readiness for independent exercising is the goal of the educational process in higher physical education, which provides further grounds for students for choosing future life and career steps. So, the concept of readiness of students for an independent exercising program is considered by us as an integrated personality formation, which manifests itself in the understanding of social and personal significance of physical health by students, their internal motivation to healthy lifestyle and sufficient amount of important knowledge, skills and qualities for it.

Key words: readiness, students, class, education, activities, independent study, physical culture.

Постановка проблеми. Новий етап розвитку вищої школи в Україні обумовив широке впровадження різноманітних технологій у процес навчання та виховання студентської молоді, головним постулатом яких є надання кожному студенту необмежених можливостей для самовдосконалення і набуття освіти. Важливе місце в успішному вирішенні освітньо-професійних завдань належить міцному здоров'ю та працездатності студентської молоді. Відомо, що одним із діючих засобів вирішення цієї проблеми є залучення студентської молоді до занять фізичною культурою. Особливого значення набувають цілеспрямовані дії щодо збереження стану здоров'я студенток, яке є невід'ємною складовою частиною здоров'я нації в цілому і має провідне значення для забезпечення сталого розвитку суспільства. Формування самостійності студенток, розвиток самодіяльності і ініціативи в студентському середовищі стає в останні роки одним із головних напрямків навчально-виховної роботи з фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Само це покладає на фізичне виховання важливу відповідальність за стан здоров'я та рівень фізичної підготовленості студенток, а також сформовану готовність до самостійних занять фізичною культурою. Тому розуміння поняття «готовність» до самостійної діяльності і в тому числі до самостійних занять фізичною культурою потребує наукового підходу до цієї проблеми та уточнення змісту цього поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій різних аспектів формування готовності молоді до різноманітних видів

діяльності засвідчує, що накопичено певний досвід підготовки учнівської молоді до самостійної діяльності. Так, теоретичні й концептуальні положення про розвиток особистості активного суб'єкта здатного до саморозвитку, самоосвіти і самовиховання в процесі діяльності присвячені роботи К. Абульханової-Славської, Б.Ананьєва, Л.Анциферова, С.Батишева, Л.Божовича, Л.Виготського, Л.Леонтьєва, С.Рубінштейна та інших. Теоретико-методологічні основи самовизначення особистості на засадах особистісно орієнтованого виховання висвітлено в працях І.Беха, Г.Костюка, В.Рибалка та інших. Дослідженню організацій самостійних занять, удосконаленню теоретичних та методичних засад фізичного виховання студентської молоді присвячені роботи науковців Л.Волкова, О.Дубогай, М.Зубалія, Т.Круцевич, Л.Лубишевої, С.Сичова, Б.Шияна та інших. Разом з тим, приведений аналіз наукових досліджень свідчить, що поняття «готовність» потребує певного уточнення стосовно формування у студенток готовності до самостійних занять фізичною культурою.

Зв'язок роботи із важливими науковими програмами або практичними завданнями. Тема дослідження є складовою науково-дослідної роботи лабораторії фізичного розвитку Інституту проблем виховання НАПН України, дослідження виконано в рамках наукової теми: «Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах», державний реєстраційний номер 0107U000271, що здійснювалась на кафедрі фізичного виховання Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Формування мети та завдань дослідження полягає в науковому аналізі та уточненні поняття готовності студенток до самостійних занять фізичною культурою в процесі навчальної діяльності у вищих навчальних закладах.

В дослідженні було використано такі методи: вивчення наукової літератури з дослідницької проблеми, анкетування, тестування, аналіз отриманих результатів.

Об'єктом дослідження були студентки I-II курсів денного навчання Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Вирішення поставлених завдань дослідження та розв'язання означеної проблеми потребує певного уточнення понятійного апарату. За результатами вивчення наукових підходів що до тлумачення поняття «готовність» нами були зроблені наступні висновки. Готовність у довідниковій літературі визначається по різному: в тлумачному словнику української мови, за редакцією В.Дубічинського, готовність – «це бажання зробити що-небудь [4, с.210], у словнику В. Даля готовність є «станом або властивістю готового» [1, с.388]; у словнику російської мови Н. Шведової – це інтегральне утворення на основі потреб і здібностей; словник С.Ожегова готовність пояснює як згоду щось зробити, або стан особистості, за якого все «зроблено, готово». Великий тлумачний психологічний словник А. Роберта окреслює готовність як «стан підготовленості, у якому організм налаштований на дію чи реакцію; в українсько-російському психологічному словнику В.Копоруліної готовність розглядається як «активно-дієвий стан» особистості [5, с.57]. Філософський словник за редакцією І. Фролова визначає готовність як стан або властивість людини, яка може і прагне щось зробити. Для нашого дослідження найбільшої уваги заслуговує визначення готовності людини до певного виду діяльності. Так, Ю. Гільбух тлумачить це поняття як складне особистісне утворення, багатопланова, багаторівнева структура якостей, властивостей і станів. Р.Енока як комплекс морально-вольових та фізичних якостей [2, с.198]. М.Левітов як передстартовий стан, функціональний стан, який сприяє успішній діяльності. В.Лозова, Г.Троцько як стан прагнення особистості до діяльності, які проявляються у виборі оптимальних шляхів для досягнення мети [3, с.181]. С. Максименко як цілоспрямований прояв особистості, що включає переконання, погляди, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, вміння та установки особистості.

Як видно з вище вказаних джерел, категорія готовності розглядається вченими як вибірково прогнозована активність особистості на етапі її підготовки до діяльності; сукупність різних факторів, що відображають стан людини; як стійка характеристика особистості (складне особистісне утворення, комплекс якостей, синтез властивостей, цілеспрямований прояв особистості), що включає позитивне ставлення до діяльності, здібності, особистісні якості, мотиви, сукупність знань, умінь, навичок і різного виду установок які сприяють успішній діяльності. На основі аналізу наукових досліджень можна зробити висновок, що готовність до діяльності є цілеспрямованим проявом особистості, які охоплює її переконання, мотиви, почуття, вольові зусилля й особистісні якості, знання та вміння. Ця готовність відображає ступінь відповідності людини вимогам певної діяльності, є обов'язковою передумовою її здійснення, може мати специфічні особливості. Особливо важливо у межах нашої проблематики є визначення готовності як основної умови до самостійних занять студенток фізичною культурою. Сукупність готовності до самостійних занять фізичною культурою полягає в тому, щоб студентки бажали фізично розвиватися, знали як це робити, уміли правильно підбирати, дозувати й виконувати фізичні вправи, навчалися самостійно направляти себе й корегувати свою фізичну підготовленість. Готовність студенток до самостійних занять фізичною культурою розглядалась нами як інтегративне особистісне утворення, змістово-синтетичне особистісне новоутворення, інтегративна (інтегральна) якість, сукупність особистісних якостей студенток, основна умова їх фізичного розвитку і подальшого самовдосконалення.

ВИСНОВКИ. На основі теоретичного і практичного аналізу досліджуваної проблеми з'ясовано, що готовність до самостійних занять фізичною культурою є метою навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих навчальних закладах та передбачає усвідомлення і обґрунтування студентками вибору подальшої життєдіяльності, розуміння залежності стану здоров'я від власної самореалізації, вольових зусиль, обсягу та якості набутих знань і умінь. Тому в процесі фізичного виховання у вищих навчальних закладах вся система педагогічних впливів спрямовується на формування готовності студенток до самостійних занять фізичною культурою. Таким чином, уточнено поняття готовності студенток до самостійних занять фізичною культурою в умовах навчальної діяльності і розглядалось як інтегроване особистісне утворення, яке проявляється в усвідомленні студенток суспільної та особистісної значущості фізичного здоров'я, їхньої внутрішньої вмотивованості до здорового способу життя і достатньому володінні важливими для цього знаннями, уміннями та якостями.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ у даному напрямку будуть спрямовані на впровадження програми самостійних занять фізичними вправами студенток в процесі навчальної діяльності у вищих навчальних закладах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка: в 4 т. / В. Даль – М.: Русский язык, 1989. – С. 388.
2. Енока Р.М. Словник кінезіології / Р.М.Енока. – К.: Вид-во «Олімпійська література», 2000. – С.198.
3. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання: [навч. посіб.] / В.І.Лозова, Г.В.Троцько. Х.: Основа, 1997. – С.181.
4. Сучасний тлумачний словник української мови: 65000 слів [за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В.Дубічинського]. – Х.: Школа, 2006. – С. 210.
5. UkraYinsko-roslyskiy psihologichnyy tlumachniy slovník / [avt. – upor. V.M.Koporullna]. – Н.: Fakt, 2006. – S.57.
6. Ivanenko T.V. Fizichne viovannya: organlzatslya I metodika provedennya samostlynih zanyat: [navch.-metod. poslb.] / T.V.Ivanenko, A.M.GurEEva, G.M.Petrova. - Zaporlzhzha: ZNU, 2008. – 70 s.
7. Sichov S.O. Priluchennya studentskoYi molodl do tslnnostey flzichnoYi kulturi: teoretiko-metodichnl zasadi: monograflya / S.O. Sichov. – К.: NTUU «KPI», 2010. – 436 s.
8. Shiyan B.M. Teorlya flzichnogo viovannya / B.M.Shiyan, V.G.Papusha. – Ternopl: Zbruch, 2000 – 183 s.

УДК 376-056.262.015.3::001.891:167.1 (045)

Сіроткіна Т.В., Аксьонова О.П.

Інститут спеціальної педагогіки та психології НАПН України

СТРУКТУРА ПРОБЛЕМНОГО ПОЛЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ТЕМАТИКИ КОРЕКЦІЇ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ СЛАБОЗОРИХ УЧНІВ

Подасться авторська методика систематизації науково-дослідницьких тем авторів, які займалися проблемою корекції фізичного розвитку слабозорих учнів початкової школи засобами фізичного виховання (1984-2013рр.). Пропонується формула визначення коефіцієнту актуальності тем, на підставі чого структуроване проблемне поле сучасних досліджень.

Ключові слова: дослідження, корекція, фізичний розвиток, слабозорі учні, початкова школа.

Сіроткіна Т.В., Аксьонова Е.П. Структура проблемного поля наукових досліджень по тематике коррекции физического развития слабовидящих учащихся. Описывается авторская методика систематизации научно-исследовательских тем авторов, кто занимался проблемой коррекции физического развития учащихся начальной школы средствами физического воспитания (1984-2013гг.). Предлагается формула определения коэффициента актуальности тем, на основе чего структурировано проблемное поле современных исследований.

Ключевые слова: исследование, коррекция, физическое развитие, слабовидящие учащиеся начальной школы.

Sirotkina T., Aksyonova O. The structure of the problem field of research on the subject of physical correction of visually impaired students. Presenting the author's technique, which systematize research themes the authors, working on the problem of correction the physical development of visually impaired elementary school students by means of physical education(1984 – 2013). Proposed formula for determining the relevance ratio topics on the basis of which was structured a problem field of modern research. Some problem field being formed during the development of corrective pedagogy as a scientific field in the context of correction the physical development of visually impaired elementary school students. Scientific interests of many researchers were directed to develop its components. Based on a retrospective analysis of issues, which were engaged in a variety of researchers we determined the structure of the problem field and rate the relevance of certain research topics in correlation with dual deterministic trends correctional and developmental work. The analysis allowed us to determine the following: small percentage of works that dealt with problems of correction of visual, auditory perception and speech development of visually impaired elementary school students and their cognitive activity by means of physical education is presented. This fact indicates a lack of attention to these research topics although in the field in physical rehabilitation in general, adaptive physical education, including, exists a significant number of author's works which convincingly demonstrated the effectiveness of specific exercise and fitness technology for these indicators of physical development of the child; permanent and continued increased attention to research problems of the second and third lines of content - is formation of spatial orientation skills and correction of structural components of the psyche create preconditions for social integration, development of independence and vital competencies of visually impaired elementary school students by means of physical education shows a significant amount of scientifically based teaching materials in that direction, on the one hand, on the other - the unsolved problems in the area of correction and developmental work in our days.

Key words: research, correction, physical development, visually impaired elementary school students.

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими завданнями. Державним стандартом початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами зазначено, що корекційно-розвиткова робота має спрямовуватися на розвиток зорового, слухового сприймання, мовлення, корекцію пізнавальної діяльності, психофізичний розвиток, формування навичок просторового, соціально-побутового орієнтування, психокорекцію тощо [1]. Для забезпечення нормальної життєдіяльності організму слабозорі дитини молодшого шкільного віку необхідно скласти умови для підтримки сталості внутрішнього середовища організму у зв'язку із мінливим навколишнім (зовнішнім) середовищем. Для ефективного